

Узмікненне на выкальным небасхіле зоркі Дамітрыя Хварастоўскага — з'ява выключная ў сусветным музычным мастацтве. Калі пасля перамогі на конкурсе імя Глінкі мы пачалі чуць і бачыць яго на тэлевізійных экранах, не трава было быць чаруніком, каб прадказаць маладому спевачу бліскуючую кар'еру. Барытона тагога прыгожага тэмбра, які льецца ў сваім лірчным харакце як павольная плынь ракі, даўно не было чуваць. Час чакаў яго. А калі ўлічыць, што валадар гэтага голасу яшчэ і мае прыемнае і абаяльнае аблічча і надзелены магутным тэмпераментам, дык няма сумнення, што ён абраннік Божа.

У кастрычніку 1988 года ў імя Архіва прывезла ў Мінск лаўратаў XII Глінкаўскага конкурсу, і яны слявалі ў зале філармоніі. Сваім выкананнем сцэны смерці Радрыга з оперы Вердзі "Дон Карлас" і арыі Ялецкага з "Пяваў дамы" Чайкоўскага Дамітрый Хварастоўскі атарыла ўзросту ў палон слухачоў. А 9 студзеня 1989 года ён выступаў з сольным канцэртам у камернай зале філармоніі з разнастайнай шкавай праграмай. Мне давялося правесці шмат канцэртаў самых выдатных спевачоў. І я адчуў, што новы малады саліст сваім напоўненым глыбокімі пацучыямі трапяткім голасам траліла проста ў сэрцы слухачоў. І ў маё тэхсамма — адрозні і назаўсёды. На наступны дзень я вёў канцэрт Дамітрыя на нейкім заводзе. Там цёпла прымалі і арый з опер і рамансы, пра якія я імкнуўся нешта расказаць слухачам. Яны вельмі эмацыянальна ўспрымалі кожны нумар праграмы. А калі ён ужо пасля некалькіх "бісоў" праспяваў рускую песню "Ноченька", апладзісменты нагадвалі бурю. Адчувалася, што спявак быў шчаслівы ад такога поспеху. На развітанне я падарыў яму ноты вакальнага шквала румынскага кампазітара Дж.Энеску. Яны ў мяне захаваліся, бо пасля конкурсу ў Чайкоўскага, дзе ў 70-м годзе я быў акампаніятарам Валерыя Кучынінага, мы маравалі паехаць на конкурс у Румынію. Але не павалі, а ноты захаваліся. Я

пажадаў Дамітрыю Хварастоўскаму поспехаў і папрасіў прыслаць мне фота. На гэты ён з жартам заўважыў, што на ўсіх фатаграфіях ягоны твар нагадвае тых, каго шукае міліцыя. Мы пасмяяліся і сардэчна развіталіся.

Час пайшоў, я па магчымасці сачыў за імгненным узлётам Дамітрыя Хварастоўскага да сусветнай славы. Іншы раз не падзяляў яго імкненні спяваць творы вельмі драматычна-напружанага характару. Мне хацелася чуць спевы Дамітрыя ў стылі вялікага Батыстыні. Але ў Хварастоўскага страцілі часам бушуюць, як акіяны. Таму і выконваў ён "Песни и пляски смерти" Мусаргскага. А некачужу па радыё, як ён занадта напружана, амаль урачыста спяваў рускую песню "Ах ты, душечка". Я не пагадзіўся з такой трактоўкай прастай лірчна-мілагучнай песні — прызнання ў каханні. Іншы раз я чуў як вакаліст Хварастоўскі вельмі ўжо прыкмет-

вадучым канцэрта. Дзякуй Богу, уплывовыя асобы так і вырашылі, але я хваляваўся, не ведаючы, як будзе паводзіць сябе той, некалі прасты абаяльны спявак, стаўшы сусветнай знакамітасцю. Я назіраў у сваёй практыцы шматлікіх сустрэч розныя выпадкі. І як лёгка стала на душы, калі я убачыў шчырую радасць у вачах Дамітрыя, і праз дзесяць гадоў мы зноў сардэчна абняліся. Ніякай позы велічы — той самы звычайны прыветны Хварастоўскі, хаця і ультразнакаміты артыст. Ён узрадаваўся, калі даведаўся што я буду весці канцэрт. Удкладалі Міхаіл Аркадзеў папрасіў мяне дапамагчы — гартачны ноты. Аднак на рэзультат адначужу, што яму патрэбна крэсла ніжэйшае за тое, што ставяла ля раяля. Я прынёс яму крэсла, але і яно не падыхло. Тады жартам я сказаў, што ножкі можна падліціць. А нейкі чалавек, які стаўў побач, заўважыў — да-

Hvorostovsky.org

Валоданне вялікім дыяпазінам, усёй палітрай тэмбравых адценняў, майстарскае спасціжэнне філасофскага сэнсу, уласцівага творам азначаных аўтараў, як мне здаецца, здольныя выклікаць добрую зайдраць у тых, для каго спевы — справа жыцця. Да статкова для пацверджання сказанага ўспомніце, у якім агнявым тэмле, як сапраўдныя пірскі віна, прагучала арыйя Дон-Жуана з шампанскім. Бліскачае выкананне, якому дасканала спрыяў верны Лепарэла спевака — піаніст Міхаіл Аркадзеў.

КРЭСЛА З ПАДПІЛЕННЫМІ НОЖКАМІ, АБО АНГЕЛЬСКІЯ І АНЁЛЬСКІЯ АКЦЭНТЫ ДЗМІТРЫЯ ХВАРАСТОЎСКАГА

на накіроўваў гук у аптымальную кропку, здрадаўшы на нейкі момант выразнасці слова. Хаця ўвогуле Дамітрый як вялікі драматычны артыст адчувае моц эмацыянальнай вакальнай мовы. Гэтым ён больш за многіх спевачоў наблізіўся да шаліпаўскага ўзроўню.

Гадзі аддалілі нас ад першай сустрэчы. А сёлета ў чэрвені я даведаўся аб тым, што прывядзе з канцэртам Хварастоўскі і выступіць у оперным тэатры. Канешне, мне вельмі хацелася сустрэцца з ім і нават быць

рама, надаўшы гэтым своеасаблівае адценне "дэмакратычнасці" паводзін і выклікаўшы дадатковыя сімпатый публікі.

У першым аддзяленні знакаміты гошч спяваў творы старадаўніх заходніх кампазітараў — Д.Каччыні, А.Часці, Г.Гендзія, Х.Глюка і В.Моцарта. Некаторыя з іх ставіць перад выканаўцай складаным патрабаванні віртуознага кіштальту. І Хварастоўскі прадэманстраваў дасканалае валоданне сваім голасам у гэтым сэнсе — менавіта сусветнага ўзроўню выканальніцкага мастацтва.

ша рампы, надаўшы гэтым своеасаблівае адценне "дэмакратычнасці" паводзін і выклікаўшы дадатковыя сімпатый публікі. У першым аддзяленні знакаміты гошч спяваў творы старадаўніх заходніх кампазітараў — Д.Каччыні, А.Часці, Г.Гендзія, Х.Глюка і В.Моцарта. Некаторыя з іх ставіць перад выканаўцай складаным патрабаванні віртуознага кіштальту. І Хварастоўскі прадэманстраваў дасканалае валоданне сваім голасам у гэтым сэнсе — менавіта сусветнага ўзроўню выканальніцкага мастацтва.

ка, як узнёс ён на крылах свайго таленту. На невялікай афішы, якая вісела ў вагонах метро, з даволі арыянальным фота "сусветна вядомага рускага барытона" Дамітрыя Хварастоўскага, ён напісаў "Владіміру на добрую памяць з благодарнасцю і уважэннем". Я пажартаваў, што на гэтым здымку ён у "голай кашулі". А погляд так і пранізвае таго, хто глядаць на гэты фота.

Пасля антракту Дамітрый спяваў рамансы Рахманінава. Гэтыя маленькія пазмы — як астраўкі ў акіяне творчасці вялікага кампазітара. Колкі ў іх пацучыў і думаю самых разнастайных. Спявак выбару нават некалькіх з тых, якія часцей выконваюць жаночыя галасы. І тут прадэманстраваў бязмежнасць сваёй выканальніцкіх магчымасцей. У яго надзіва выразнае і асэнсаванае Слова. Большасць жа спевачоў палонікі свайго голасу ці, заслухаўшыся яго гучаннем, не надаюць асаблівай увагі выразнасці тэксту. А менавіта здольнасць аб'яднання дзейнага слова з голасам і радкі акцёрскі талент зрабілі вялікім Шаліпаўскага. Служачы Дамітрыю Хварастоўскага, я ўвесь час паранюваў яго з Фёдарам Іванавічам. Як шмат у іх агульнага! І зноў пераканайся ў гэтым, калі Дамітрый выканаў поўны драматызму маналог Рыгалета са славуцой оперы Вердзі. І яшчэ была апошня нагода для параўнання — руская песня "Ноченька". Незабывае ўражанне, як спеводзь душы!

Пасля канцэрта з гошцем размаўляў Прэзідэнт Рэспублікі. І мне пашанцавала прыняць удзел у гэтай размове. Аляксандр Рыгоравіч паводзіў сябе проста і шчыра. Гутарылі на самыя розныя тэмы — і пра мастацтва, і пра палітыку і яе знакамітых дзеячў. Дамітрый прыняў запрашэнне прэзідэнта прыхаць на адрывы Палаца рэспублікі. Калі ён спытаў, ці адчуваецца ўжо ў яго мове акцэнт, Аляксандр Рыгоравіч заўважыў: "у гаворцы — не, а вося ў думках крху прыкметны".

Аз Дамітрыем і Міхаілам Аркадзеўвым, я вярнуўся ў тэатр і падумаў: цяпер да занатаваных у ім галасоў Казлоўскага, Лемешава, Абразцовай, Бішчу, Кабальне і іншых вялікіх спевачоў далучыўся і голас Дамітрыя Хварастоўскага. А я рэчывы доказ яго выступлення ў тэатры, засталася крэсла з падпілымі ножкамі.

Уладзімір ШЭЛІХІН

Стул с подпиленными ножками или английский и ангельские акценты

Дмитрия Хворостовского

Возникновение на вокальном небосклоне звезды Дмитрия Хворостовского - явление исключительное в мировом музыкальном искусстве. Когда после победы на конкурсе имени Глинки мы начали слышать и видеть его на телевизионных экранах, не нужно было быть магом, чтобы предсказать молодому певцу блестящую карьеру. Баритона такого красивого тембра, который льётся в своём лирическом великолепии как медленное течение реки, давно не было слышно. Время ждало его. А если учесть, что повелитель этого голоса ещё и имеет приятное и обаятельное обличье и наделён мощным темпераментом, то нет сомнения, что он избранник Божий.

В октябре 1988 года Ирина Архипова привезла в Минск лауреатов XII Глинковского конкурса, и они пели в зале филармонии. Своим исполнением сцены смерти Родриго из оперы Верди "Дон Карлос" и арии Елецкого из "Пиковой дамы" Чайковского Дмитрий Хворостовский буквально взял в плен слушателей. А 9 января 1989 года он выступал с сольным концертом в Камерном зале филармонии с разнообразной интересной программой. Мне довелось провести много концертов самых замечательных певцов, и я почувствовал, что новый молодой солист своим наполненным глубокими чувствами бьющимся голосом попадает просто в сердце слушателей. И в моё тоже - сразу и навсегда. На следующий день я вёл концерт Дмитрия на каком-то заводе. Там тепло принимали и арии из опер, и романсы, о которых я стремился что-то рассказать слушателям. Они очень эмоционально воспринимали каждый номер программы, а когда он уже после нескольких "бисов" спел русскую песню "Ноченька", аплодисменты напоминали бурю. Чувствовалось, что певец был счастлив от такого успеха. На прощание я подарил ему ноты вокального цикла румынского композитора Дж.Энеску. Они у меня сохранились, так как после конкурса Чайковского, где в 70-году я был аккомпаниатором Валерия Кучинского, мы предполагали поехать на конкурс в Румынию. Но не поехали, а ноты сохранились. Я пожелал Дмитрию Хворостовскому успехов и попросил прислать мне фото. На это он с шуткой заметил, что на всех фотографиях его лицо напоминает тех, кого разыскивает милиция. Мы посмеялись и сердечно попрощались.

Время шло, я по возможности следил за мгновенным взлётом Дмитрия Хворостовского к мировой славе. Иной раз не разделял его стремлений петь произведения весьма драматичного характера. Мне хотелось слышать пение Дмитрия в стиле большого Батистини. Но в Хворостовском страсти иногда бушуют, как океан. Поэтому и исполнял он "Песни и пляски смерти" Мусоргского. А как-то слышал по радио, как он слишком напряжённо, почти торжественно пел русскую песню "Ах ты, душечка". Я не согласился с такой трактовкой простой лирично - благозвучной песни-признания в любви. Иной раз я

слышал как вокалист Хворостовский очень уж направлял звук в оптимальную точку, предав на какой-то момент выразительности слова. Хотя вообще Дмитрий как большой драматический артист ощущает мощь эмоционального вокального языка. Этим он больше многих певцов приблизился к Шаляпинскому уровню.

Годы отдалили нас от первой встречи. А в этом году в июне я узнал о том, что приедет с концертом Хворостовский и выступит в оперном театре. Конечно, мне очень хотелось встретиться с ним и даже быть ведущим концерта. Спасибо Богу, влиятельные личности так и решили, но я волновался, не зная, как поведёт себя тот, некогда простой обаятельный певец, ставший мировой знаменитостью. Я наблюдал в своей практике многих встреч, разные случаи, и как легко стало на душе, когда я увидел искреннюю радость в глазах Дмитрия, и через десять лет мы снова по-доброму обнялись. Никакой позы величия - тот самый обычный приветливый Хворостовский, хотя и ультразнаменитый артист. Он обрадовался, когда узнал что я буду вести концерт. Уточнили программу. Его аккомпаниатор Михаил Аркадьев попросил меня помогать - листать ноты. Однако на репетиции отметил, что ему нужно стул ниже того, что стоял у рояля. Я принёс ему стул, но и он не подошёл. Тогда в шутку я сказал, что ножки можно подпилить. А человек, стоявший рядом, заметил - давайте я это сделаю. И быстро принёс стул, который устроил пианиста.

Когда в 1996 году выступала Монтсеррат Кабалье, оркестровая яма была заполнена артистами и музыкантами театра. На этот раз её перекрыли, накрыв чёрной тканью, и певец оказался ближе к публике. Но чтобы дойти до рояля, надо было далеко обходить сценическую рампу. Несколько раз покидая своё место, солист и его партнёр легко перепрыгивали через возвышение рампы, придав этим своеобразный оттенок "демократичности" поведения и вызвав симпатию публики.

В первом отделении знаменитый гость пел произведения старинных западных композиторов - Д. Каччини, А. Чести, Г. Генделя, Х. Глюка и В. Моцарта. Некоторые из них ставят перед исполнителем сложные требования виртуозного характера. Хворостовский продемонстрировал совершенное владение своим голосом в этом смысле - именно мирового уровня исполнительского искусства.

Обладание большим диапазоном, всей палитрой тембровых оттенков, искусное постижение философского смысла, свойственного произведениям означенных авторов, как мне кажется, способны вызвать хорошую зависть у тех, для кого пение - дело жизни. Достаточно для подтверждения сказанного вспомнить, в каком огневом темпе, как настоящие брызги вина, прозвучала ария Дон Жуана с шампанским. Блестящее исполнение, которому досконально способствовал верный Лепорелло певца - пианист Михаил Аркадьев.

В антракте мы вспомнили первый приезд Хворостовского в Минск. Он с радостью вспомнил мой подарок - вокальный цикл Дж.Энеску, который я посоветовал ему включить в свой репертуар. У Дмитрия двое деток двухлетнего возраста - двойняшки, мальчик и девочка. На столе лежало их фото. Славные детки. На мой вопрос, говорят ли

они по-русски, ответил, что с акцентом, ведь воспитатели и нянька - англичане. Живёт Хворостовский в Лондоне, поёт в разных странах мира. Возмужал, но молодой ещё - тридцать пять ему. Правда, волосы седые, да надо же думать, это свойство их такое, а не от трудностей жизненных. Наверное, и в самых отважных мечтах не взлетал красноярский юноша так высоко, как вознёсся он на крыльях своего таланта. На небольшой афишке, висевшей в вагонах метро, с довольно оригинальным фото "всемирно известного русского баритона" Дмитрия Хворостовского, он написал "Владимиру на хорошую память с благодарностью и уважением". Я пошутил, что на этом снимке он в "голой рубашке", а взгляд так и пронзает смотрящего на это фото.

После антракта Дмитрий пел романсы Рахманинова. Эти маленькие поэмы - как островки в океане творчества великого композитора. Сколько в них чувств и мыслей самых разнообразных. Певец выбрал даже некоторые из тех, которые чаще исполняют женские голоса. И здесь продемонстрировал безграничность своих исполнительских возможностей. У него удивительно чёткое и осмысленное слово. Большинство же певцов - пленники своего голоса или, заслушавшись его звучанием, не уделяют особого внимания выразительности текста. А именно способность объединения действенного слова с голосом и редкий актерский талант сделали большим Шаляпина. Слушая Дмитрия Хворостовского, я постоянно сравнивал его с Фёдором Ивановичем. Как много у них общего! И снова убедился в этом, когда Дмитрий исполнил полный драматизма монолог Риголетто из знаменитой оперы Верди. И ещё был последний повод для сравнения - русская песня "Ноченька". Незабываемое впечатление, как исповедь души!

После концерта с гостем разговаривал президент Республики. И мне повезло принять участие в этом разговоре. Александр Григорьевич вёл себя просто и искренне. Беседовали на самые разные темы - и об искусстве, и о политике и её знаменитых деятелях. Дмитрий принял приглашение президента приехать на открытие Дворца Республики. Когда он спросил, ощущается ли уже в его языке акцент, Александр Григорьевич заметил: "в разговоре - нет, а вот в мыслях немного заметен".

Обнявшись на прощание с Дмитрием и Михаилом Аркадьевым, я вернулся в театр и подумал: теперь к записанным в нём голосам Козловского, Лемешева, Образцовой, Биешу, Кабалье и других великих певцов присоединился и голос Дмитрия Хворостовского. А как вещественное доказательство его выступления в театре осталось кресло с подпиленными ножками.

Владимир ШЕЛИХИН